

بررسی شیوع گرایش به سوءمصرف مواد اعتیادآور در دانشجویان پسر دانشگاه علوم پزشکی البرز و ارتباط آن با سبک‌های هویتی آن‌ها

تاریخ دریافت مقاله: ۹۵/۲/۱۲؛ تاریخ پذیرش: ۹۵/۴/۱۶

چکیده

زمینه و هدف: نوجوانی مرحله گریزناپذیر از تحول آدمی است که به دلیل حساسیت ویژه همواره مورد توجه واقع شده است. نوجوانی و اوایل جوانی زمانی مناسب برای شکل‌گیری هویت (احساس و مفهومی از خود) است که تاریخچه گذشته فرد و توانمندی‌های مورد نیاز برای سلامت روان‌شناختی در بزرگسالی را در هم می‌آمیزد. یکی از جدی‌ترین خطرات این دوران گرایش نوجوان به مواد مخدر و سوءمصرف مواد است و یکی از شایع‌ترین اختلالات در دوره نوجوانی و جوانی است. هدف از این پژوهش بررسی ارتباط میان سبک‌های هویت و سوءمصرف مواد در دانشجویان است.

روش بررسی: این پژوهش یک مطالعه همبستگی و از نوع مقطعی است که بر روی ۳۳۹ نفر از دانشجویان پسر که در دانشکده‌های مختلف دانشگاه علوم پزشکی البرز مشغول به تحصیل بودند انجام شده است. نمونه‌گیری به روش سرشماری صورت گرفت. جهت جمع‌آوری داده‌ها از دو پرسشنامه استاندارد شده سبک هویت (ISI-G6) و پرسشنامه تشخیص افراد در معرض اعتیاد استفاده گردیده است. جمع‌آوری داده‌ها در یک مرحله و توسط پژوهشگر انجام گرفت و پس از آن داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی در نرم‌افزار SPSS ویرایش ۱۸ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که ۳۵٫۸٪ دانش آموزان دارای سبک هویت اطلاعاتی و ۲۷٫۴٪ آن‌ها دارای سبک هویت هنجاری و ۳۶٫۸٪ نیز دارای سبک هویت اجتنابی / سردرگم می‌باشند. همچنین میزان گرایش به سوءمصرف مواد در کل نمونه‌ها ۴۷٫۳٪ است. نتایج آزمون کای دو نشان می‌دهد که بین گرایش به سوءمصرف مواد در دانش آموزان و سابقه اعتیاد ($P=0.000$) در خانواده و مصرف سیگار ($P=0.000$) رابطه معنی‌داری وجود دارد. نتایج آزمون رگرسیون چند متغیره نشان می‌دهد که افراد با سبک هویت هنجاری تقریباً ۳ برابر شانس بیشتر برای گرایش به مواد و افراد با سبک هویت اجتنابی تقریباً ۶ برابر شانس بیشتر برای گرایش به مواد در برابر افراد با سبک هویت اطلاعاتی را دارا می‌باشند. افرادی که سابقه مصرف مواد در خانواده را ندارند ۶۶ درصد شانس کمتری در مقایسه با افرادی که سابقه مصرف مواد در یکی از اعضای خانواده خود دارند برای گرایش به سوءمصرف مواد دارا می‌باشند.

نتیجه‌گیری: بین سبک‌های هویتی و گرایش به سوءمصرف مواد در دانشجویان رابطه معنی‌داری ($p=0/001$) وجود دارد.

کلمات کلیدی: سبک هویت، سوءمصرف مواد، دانشجویان، دانشگاه علوم پزشکی

مرجان حاج فیروزآبادی^۱، سیامک امیری^{۱*}، توران بهرامی^۱، سحر خوش‌کشت^۲

^۱ مربی عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی البرز، کرج، ایران

^۲ مربی عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد پزشکی تهران، تهران، ایران

* نویسنده مسئول:

مربی عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی البرز، کرج، ایران

۰۲۶-۳۴۳۰۶۰۹

E-mail: siamakamiri16@gmail.com

مقدمه

یکی از مسائل مهم تحولی انسان، روند شکل‌گیری هویت است، این فرایند از بدو تولد آغاز و در اوایل جوانی به اوج می‌رسد. اریکسون هویت را احساسی نسبتاً پایدار از یگانگی خود تعریف می‌کند به نظر اریکسون افرادی که از احساس هویت نیرومندی برخوردارند برای روبرو شدن با بزرگسالی به اطمینان و قاطعیت مجهز هستند.^۱ مطابق نظریه روانی-اجتماعی اریکسون درباره شخصیت، هویت به مثابه یک چارچوب مرجع عمل می‌کند که فرد به منظور تفسیر تجارب شخصی و گفتگو درباره معنا، هدف و جهت‌گیری زندگی خود از آن استفاده می‌کند.^۲ بر اساس الگوی برزنسکی افراد از نظر معیارهای اجتماعی-شناختی درگیر در حل مسئله و پردازش اطلاعات مربوط به خود در سه سبک هویتی اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم/اجتنابی مجزا قرار می‌گیرد.^۳ افراد با سبک اطلاعاتی به صورت فعال اطلاعات مرتبط با خود را جستجو، ارزیابی و مورد استفاده قرار می‌دهند.^۱ آن‌ها در مورد ساختار خود تردید داشته و به طور فعال اطلاعات مربوط به خود را جستجو کرده و ساخت‌های خود را آزمون می‌نمایند و در هنگام مواجهه شدن با بازخوردهای ناهماهنگ، به جنبه‌هایی از هویت خود علاقه‌مند می‌باشند.^۳ افراد با سبک هویتی هنجاری، با سؤالات هویتی و موقعیت‌های تصمیم‌گیری از طریق هم‌نویسی یا رهنمودها و تجربیات افراد مهم در زندگی، مواجه می‌شوند.^۳ این افراد در مقابل ناهماهنگی دارای تحمل پایینی بوده و به ساخت و شناخت‌های بسته متکی هستند.^۳ برزنسکی (۲۰۰۴) معتقد است سبک هویت هنجاری، با تعهدات هویتی زودرس همراه می‌باشد. به این معنی که تعهد در شخص بدون طی فرایند فعال اکتشاف "خود" شکل گرفته است. ویژگی اصلی افراد با سبک سردرگم/اجتنابی اکراه از مواجهه شدن و پرداختن به موقعیت‌های تعارضی و تصمیم‌گیری است.^۴ عوامل موقعیتی یا لذت‌های آنی، اساساً تعیین‌کننده رفتارهای آن‌ها می‌باشد.^۳ به این ترتیب چنانچه فرد در اثر تعلل در امور، زمان کافی را از دست بدهد، ابعاد موقعیتی را مسئول اتفاقاتی که ممکن است روی دهد می‌داند.^۵ سازگاری این افراد با موقعیت نامتعادل بوده و احتمالاً بیشتر یک فعالیت کوتاه‌مدت بوده که نمی‌توان آن را به عنوان یک اصلاح ساختاری پایدار تلقی نمود.^۵ همچنین برزنسکی (۲۰۰۴)

معتقد است سبک هویت سردرگم/اجتنابی در افراد فاقد تعهد دیده می‌شود. یکی از جدی‌ترین خطرات این دوران گرایش به مواد مخدر و سوء مصرف مواد به علت کمبود اطلاعات، تمایل به تجربه ناشناخته‌ها و همراهی با دیگر همسالان است. وابستگی و سوء مصرف مواد یکی از شایع‌ترین اختلالات در دوره نوجوانی و جوانی است.^۶ دانشجویان گروه‌های پزشکی و پیراپزشکی به علت آشنایی نسبی و در دسترس بودن انواع داروهای مخدر و اعتیادآور از شانس بیشتری برای سوء مصرف برخوردار می‌باشند بدین لحاظ سلامت این قشر برای سلامت جامعه از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. صرامی (۱۳۹۲) شیوع مصرف مواد اعتیادآور را در بین دانشجویان ۲۱/۵٪ گزارش نموده است.^۷ از سویی سال اول ورود فرد به دانشگاه تنش زاترین زمان در طی تحصیل دانشگاهی به حساب می‌آید. طی این دوره دانشجویان چالش‌های اجتماعی (مانند جدا شدن از خانواده) و ذهنی (مانند ضرورت انجام موفقیت‌آمیز تکالیف تحصیلی) متعددی را تجربه می‌کنند که ممکن است همه را با آشفتگی‌های هیجانی، مانند احساس تنهایی، غم غربت، حالت سوگ و افزایش احتمال مصرف مواد باشد.^۸ متأسفانه در سال‌های اخیر با وجود عرضه مواد اعتیادآور جدید مطالعات محدودی در دانشگاه‌ها صورت گرفته است. بر اساس مطالعات انجام شده.^۹ ۴ درصد افراد زیر ۱۵ سال و ۴/۲۴ درصد در سنین ۱۵ تا ۱۹ سالگی مصرف مواد مخدر را شروع کرده‌اند و در کل ۵۶/۳ درصد معتادان در سن زیر ۲۴ سالگی مصرف مواد مخدر را شروع کرده‌اند. به نظر می‌رسد پیشگیری از مواجهه یا تمایل جوانان به سوء مصرف مواد کارآمدترین راه کار برای پیشگیری از بروز و افزایش شیوع اعتیاد در جامعه باشد.^{۱۰} تاکنون در ارتباط با تأثیر سبک‌های هویتی و ارتباط آن با مسائل روان شناختی از جمله بهزیستی روان شناختی، سلامت عمومی، دین‌داری صمیمیت بین فردی و بازخوردهای فردی مطالعات چندی صورت گرفته است ولی در ارتباط با رابطه میان سبک‌های هویتی و گرایش به سوء مصرف مواد مطالعات محدودی صورت گرفته است. با توجه به اهمیت مسائل ویژه دوران نوجوانی (بلوغ، بحران هویت و...) و تأثیر آن در جامعه و کمک به داشتن جامعه‌ای سالم تر پژوهشگر بر آن شد تا به بررسی ارتباط میان سبک‌های هویتی و گرایش به

سوء مصرف مواد در دانشجویان برپارزد.

پرسشنامه به متخصصین در زمینه آزمونها و اعتیاد مورد تأیید قرار گرفته است. کسانی که سابقه بیماری روانی شناخته شده ای داشتند از مطالعه خارج گردیدند. پرسشنامه‌ها در ابتدای کلاسها میان دانشجویان پسر در کلاس توزیع گردید و پس از تکمیل جمع آوری شد. پرسشنامه‌های ناقص از مطالعه خارج گردید. اطلاعات پس از گردآوری در نرم افزار اس پی اس اس نسخه ۱۸ وارد گردید. داده‌ها با استفاده از آزمونهای توصیفی و استنباطی مورد تحلیل قرار گرفتند. برای شناسایی تأثیر سبک‌های هویتی بر شانس گرایش به سوء مصرف مواد و برای کنترل کردن متغیرهای مخدوش گر مانند سابقه خانوادگی اعتیاد و وضعیت اجتماعی و اقتصادی و سایر متغیرهای زمینه ای از مدل رگرسیون لجستیک استفاده گردید.

مواد و روش‌ها

این پژوهش یک مطالعه همبستگی و از نوع مقطعی است که در سال ۹۳ در میان دانشجویان پسر دانشگاه علوم پزشکی البرز انجام گرفت. افراد تحت مطالعه شامل ۴۵۴ نفر از دانشجویان پسر مشغول به تحصیل در کلیه مقاطع تحصیلی دانشکده‌های پرستاری و مامایی، فوریت‌های پزشکی، پیراپزشکی، پزشکی و دندانپزشکی و بهداشت بودند. که از این تعداد ۳۳۹ نفر به سؤالات پرسشنامه به صورت کامل پاسخ دادند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل دو پرسشنامه می‌باشد که قسمت اول شامل پرسشنامه استاندارد شده سبک هویت (ISI-6G) می‌باشد. این پرسشنامه حاوی ۴۰ سؤال که به صورت طیف لیکرت ۵ درجه‌ای که شامل کاملاً مخالف=۱ تا کاملاً موافق=۵ می‌باشد طراحی شده است. ۱۱ سؤال آن سبک هویت اطلاعاتی و ۹ سؤال سبک هویت هنجاری و ۱۰ سؤال سبک هویت اجتنابی/ سردرگم و ۱۰ سؤال دیگر تعهد هویت را مورد بررسی قرار می‌دهد که تعهد سبک هویتی محسوب نمی‌شود و تنها برای تحلیل ثانویه استفاده می‌شود. اعتبار و پایایی آن توسط غضنفری در سال ۱۳۸۸ مورد تأیید قرار گرفته است استفاده می‌شود. همچنین امید شکری و همکاران در مطالعه خود ضرایب آلفای کرونباخ برای سبک‌های هویت اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم/اجتنابی و تعهد هویت را به ترتیب ۰/۷۱، ۰/۵۳، ۰/۶۵، ۰/۷۲ بدست آورده‌اند.

جهت تشخیص وجود گرایش به سوء مصرف مواد در دانشجویان، پرسشنامه "تشخیص افراد در معرض اعتیاد" که توسط دهکردیان در سال ۱۳۸۰ ساخته و هنجاریابی شده مورد استفاده قرار گرفته است که شامل ۶۰ گویه است که به صورت بله و خیر تنظیم شده است. برای ارزشیابی و نمره‌گذاری آزمون از روش نمره برش غربال کننده استفاده می‌شود. نمره برش برای غربال کننده ۲۶ می‌باشد و چنانچه نتیجه مساوی یا بیشتر از نمره معیار باشد نمره برش "بلی" خواهد بود که در آن صورت فرد به عنوان فردی که گرایش به سمت سوء مصرف مواد دارد شناخته می‌شود. ضریب پایایی این پرسشنامه ۰/۸۸ (هم از روش کورد ریچاردسون و هم ضریب آلفا) می‌باشد که در حد مطلوب است. روایی و اعتبار آزمون توسط سازنده به روش اعتبار محتوی با در اختیار قرار دادن

نتایج

در این مطالعه ۳۳۹ دانشجوی پسر از رشته‌های مختلف با میانگین سنی ۲۱/۴ و انحراف معیار ۲/۱ به روش سرشماری شرکت کرده‌اند. بیشترین تعداد دانشجویان (۳۲/۲٪) در ترم ۴ تحصیلی مشغول به تحصیل بودند. ۴۴/۲٪ دانشجویان در رشته فوریت‌های پزشکی و ۲۱/۲٪ پرستاری و ۱۹/۵٪ اتاق عمل و ۸/۸٪ بهداشت ۴/۱٪ هوشبری و ۱/۲٪ پزشکی و ۱٪ دندانپزشکی مشغول به تحصیل بودند. ۵۹ درصد شرکت کنندگان ساکن خوابگاه دانشگاه و مابقی با والدین خود زندگی می‌کردند. ۷۲٪ شرکت کنندگان وضعیت اقتصادی خود را متوسط و تنها ۶/۲٪ وضعیت اقتصادی خانواده خود را خوب توصیف نموده بودند. ۱۴٪ شرکت کنندگان سابقه سوء مصرف مواد در یکی از اعضای خانواده خود را گزارش نمودند. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که از نظر وضعیت کسب هویت ۳۵/۸٪ دانشجویان سبک هویت اطلاعاتی و ۲۷/۴٪ سبک هویت هنجاری و ۳۶/۸٪ سبک هویت اجتنابی سردرگم داشتند و ۴۷/۲٪ دانشجویان در معرض سوء مصرف مواد و گرایش به مصرف مواد اعتیاد آور بودند.

مطابق جدول ۱ بیشترین گرایش به سوء مصرف مواد (۵۰/۵٪) در دانشجویان با سبک هویت سردرگم/اجتنابی و کمترین میزان گرایش (۴۳/۵٪) در دانشجویان با سبک هویت اطلاعاتی بوده است. همچنین نتایج آزمون کای دو نشان می‌دهد بین سبک‌های هویت و گرایش به سوء مصرف مواد رابطه معنی داری وجود دارد ($p < 0.001$).

جدول ۱: ارتباط میان سبک‌های هویت و گرایش به سوء مصرف مواد در دانشجویان پسر

نتیجه آزمون	جمع	گرایش به سوء مصرف مواد		تعداد	سبک‌های هویت
		دارد	ندارد		
P=۰/۰۰۱	۱۱۵	۵۰	۶۵	اطلاعاتی	
	۱۰۰	۴۳/۵	۵۶/۵	درصد	
	۸۸	۴۱	۴۷	هنجاری	
	۱۰۰	۴۷	۵۳	درصد	
	۱۱۸	۶۰	۵۸	سردرگم/اجتنابی	
	۱۰۰	۵۰/۵	۴۹/۵	درصد	
	۳۲۱	۱۵۱	۱۶۹	جمع	
	۱۰۰	۴۷/۲	۵۲/۸	درصد	

مادر و سبک هویت از عوامل مؤثر بر گرایش به مواد می‌باشند. (p < 0.05). به‌عنوان مثال در صورت ثابت بودن سایر متغیرها، افراد با سبک هویت هنجاری تقریباً ۳ برابر شانس بیشتر برای گرایش به مواد و افراد با سبک هویت سردرگم/اجتنابی تقریباً ۶ برابر شانس بیشتر برای گرایش به مواد در برابر افراد با سبک هویت اطلاعاتی را دارا می‌باشند. افرادی که سابقه مصرف مواد در خانواده را ندارند ۶۶ درصد شانس کمتری در مقایسه با افرادی که سابقه مصرف مواد در یکی از اعضای خانواده خود دارند برای گرایش به سوء مصرف مواد دارا می‌باشند.

همچنین نتایج آزمون کای دو نشان می‌دهد که بین گرایش به سوء مصرف مواد و سابقه اعتیاد در خانواده (p=0.049) و مصرف سیگار (p<0.001) و وضعیت اقتصادی رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد. و همچنین بین گرایش به سوء مصرف مواد و سکونت با والدین و یا خوابگاه دانشجویی رابطه معنی‌داری وجود ندارد (p=0.55). نتایج آزمون فیشر نشان می‌دهد بین گرایش به سوء مصرف مواد و رشته تحصیلی رابطه معنی‌داری وجود ندارد (p=0.09).

نتایج آزمون رگرسیون لجستیک چند متغیره مطابق جدول ۲ مشاهده می‌شود متغیرهای سابقه اعتیاد، سطح اقتصادی، سطح سواد

جدول ۲: نتایج برازش مدل رگرسیونی لجستیک برای متغیرهای تأثیرگذار بر گرایش به سوء مصرف مواد در دانشجویان

متغیرها	ضریب B	خطای ضریب معیار	آماره والد	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	Exp(b)
سابقه اعتیاد در خانواده	-۱/۰۶۸	۰/۵۰۴	۴/۴۸۱	۱	۰/۰۳۴	۰/۳۴۴
سطح اقتصادی ضعیف			۳۰/۰۶۴	۲	۰/۰۰۰	
سطح اقتصادی متوسط	۵/۸۹۹	۱/۰۷۷	۳۰/۰۱۰	۱	۰/۰۰۰	۳۶۴/۶۶۰
سطح اقتصادی خوب	۲/۴۱۳	۰/۷۲۶	۱۱/۰۵۲	۱	۰/۰۰۱	۱۱/۱۶۷
مادر بی‌سواد			۱۰/۲۹۹	۳	۰/۰۱۶	
مادر باسواد سبک	۱/۵۱۲	۰/۸۷۸	۲/۹۶۲	۱	۰/۰۸۵	۴/۵۳۵
مادر باسواد دیپلم	۱/۶۳۳	۰/۶۸۷	۴/۳۱۵	۱	۰/۰۳۸	۵/۱۲۱
مادر باسواد دانشگاهی	۲/۴۷۵	۰/۸۴۰	۸/۶۸۷	۱	۰/۰۰۳	۱۱/۸۸۴
سبک هویت اطلاعاتی			۱۹/۰۶۹	۲	۰/۰۰۰	
سبک هویت هنجاری	۱/۰۹۳	۰/۳۴۵	۱۰/۰۰۳	۱	۰/۰۰۲	۲/۹۸۲
سبک هویت سردرگم	۱/۷۵۸	۰/۴۴۰	۱۵/۹۷۱	۱	۰/۰۰۰	۵/۸۰۰
constant	-۳/۵۹۰	۱/۱۸۲	۹/۲۲۹	۱	۰/۰۰۲	۰/۰۲۸

بحث

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که بیشترین سبک هویتی در دانشجویان سبک هویت سردرگم/اجتنابی می‌باشد و کمترین سبک، سبک هویتی هنجاری می‌باشد. همچنین میزان گرایش دانشجویان پسر دانشگاه علوم پزشکی البرز به سوء مصرف مواد اعتیادآور ۴۷/۲٪ می‌باشد. که از این مقدار بیشترین سهم مربوط به دانشجویان با سبک هویت سردرگم و اجتنابی می‌باشد و کمترین سهم مربوط به دانشجویان با سبک هویتی اطلاعاتی می‌باشد. مطالعات متعدد پیرامون شیوع مصرف مواد در دانشگاه‌های کشور انجام شده است که متأسفانه در ۴ سال اخیر سیر نزولی داشته است از بین مطالعات انجام شده به ذکر چند مورد اشاره می‌شود. در مطالعه‌ای که طارمیان و همکاران در سال ۸۶ در دانشگاه‌های شهر تهران باهدف تعیین شیوع مصرف مواد انجام داده‌اند نتایج نشان می‌دهد که ۳۹/۳٪ دانشجویان در طول عمر خود دست‌کم یکی از مواد سیگار، قلیان، الکل، تریاک، حشیش و هروئین را تجربه کرده‌اند.^{۱۰} مطالعه‌ای که در سال ۱۳۸۸ توسط شمس‌علیزاده در دانشگاه علوم پزشکی کردستان انجام شده است نشان داد که ۱۷٪ دانشجویان مصرف الکل، ۴/۷٪ در صد حشیش، ۴/۸٪ تریاک، ۲/۷٪ اکستازی و ۵/۲٪ انواع مواد دیگر را تجربه کرده‌اند.^{۱۱} مطالعه‌ای که در سال ۱۳۹۱ توسط مردانی و همکاران انجام شده نشان می‌دهد که ۲۷/۲٪ دانشجویان مصرف قلیان و ۲۲٪ سیگار و ۱۸٪ مشروبات الکلی و ۶٪ تریاک را تجربه نموده‌اند.^{۱۲} در مطالعه حاضر سعی شده که میزان گرایش به سوء مصرف کلیه مواد اعتیادآور طبیعی و صناعی بر اساس فاکتورهای خطر موجود (سابقه خانوادگی، سبک فرزند پروری، محیط نایمن، عوامل شخصیتی و ...) بررسی شود که با توجه به میزان گرایش به سوء مصرف مواد اعتیادآور ذکر شده (۴۷/۲٪) قابل توجه است.

نتایج مطالعه حاضر نشان می‌دهد که بین سبک‌های هویتی دانشجویان و گرایش به سوء مصرف مواد اعتیادآور رابطه معنی‌داری وجود دارد. در مطالعه‌ای که ملتفت و همکاران (۲۰۱۵) انجام داده‌اند نشان می‌دهد که بیشترین سبک هویتی در میان گروه‌های

معتاد سبک هویت سردرگم/اجتنابی است.^{۱۳} همچنین نتایج مطالعه حجتی و همکاران (۲۰۱۵) نشان می‌دهد که میانگین نمره سبک هویتی سردرگم/اجتنابی در مصرف‌کنندگان متامفتامین نسبت به بقیه سبک‌ها از میزان بیشتری برخوردار است.^{۱۴} مطالعات دیگر نیز ارتباط میان سبک هویت سردرگم/اجتنابی را با عضویت در گروه‌های معتاد نشان می‌دهد.^{۱۵، ۱۷، ۱۸} همچنین در این مطالعه، نتایج رگرسیون چند متغیره نشان می‌دهد که متغیرهای سابقه اعتیاد، سطح اقتصادی، سطح سواد مادر و سبک هویت از عوامل مؤثر بر گرایش به مواد اعتیادآور می‌باشند به‌عنوان مثال در صورت ثابت بودن سایر متغیرها، افراد با سبک هویت هنجاری تقریباً ۳ برابر شانس بیشتر برای گرایش به مواد و افراد با سبک هویت اجتنابی سردرگم تقریباً ۶ برابر شانس بیشتر برای گرایش به مواد در برابر افراد با سبک هویت اطلاعاتی را دارا می‌باشند. افرادی که سابقه مصرف مواد در خانواده را توسط یکی از اعضای خانواده ندارند در مقایسه با افرادی که سابقه مصرف مواد در خانواده را دارند ۶۶٪ شانس کمتری برای گرایش به سوء مصرف مواد اعتیادآور دارند. هم راستا با نتایج این مطالعه حسینی‌مدنی در نتایج مطالعه خود گزارش می‌دهد که سبک هویت سردرگم/اجتنابی از عوامل پیش‌بینی‌کننده عضویت در گروه‌های معتاد می‌باشد.^{۱۵} این نتایج نشان می‌دهد که گرایش به سوء مصرف مواد با توجه به سبک‌های هویتی دانشجویان می‌تواند پیش‌بینی نمود. از نتایج این پژوهش می‌توان در شناسایی افراد در معرض اعتیاد و تدوین آموزشهای لازم جهت خود مراقبتی دانشجویان و افراد با خطر بالا بهره برد.

قدردانی و تشکر

این پژوهش بخشی از طرح تحقیقاتی به شماره ۲۲۸۵۰۳۱ در معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی البرز است. بدین وسیله محققان تشکر خود را از حمایت مالی دانشگاه علوم پزشکی البرز و همچنین همکاری اساتید محترم دانشکده پرستاری و مامایی البرز اعلام می‌دارند. همچنین از همه دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه تشکر و قدردانی می‌گردد.

منابع

- Berzonsky M. D, Identity style and well-being Does commitment matter? *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 2003;3(2), 131-142
- Berzonsky M. D. A process perspective on identity and stress management. In G. R. Adams, T. P. Gullotta, & R. Montemayor (Eds.), *Adolescent identity formation*. 1992a ; 193-215.
- Berzonsky M. D, Self-Identity: The relationship between process and content, *Journal of research in personality*, 1994; 28, 453-460
- Berzonsky M. D., Identity formation: The role of identity processing style and cognitive process, personality and individual differences, 2007; 43,523-531
- Philips T, Pittman J, Adolescent psychological well-being by identity styles, *journal of adolescent*, 2007; 30,1021-1034
- Berzonsky M. D, Ferrari J. R , Identity orientation and decisional strategies. *Personality and Individual Differences*, 1996: 20, 597-606.
- Sarrami H, Ghorbami M, Taghavi M. The Survey Two Decades of Prevalence Studies among Iran University Students, *Research on Addiction*, 2013; 7(27) 36-39
- Yaghubi H, Taremian F, Peyravi H, Zafar M. Drug use Prevalence among College Students of Ministry of Science, Research and Technology, Iran 2012, *Research on Addiction*, 2015;8(32): 36-39
- Allahverdipour H, Heidarnia A, Kazemnejad A, Shafiei F, Azad Fallah P, Mirzaee E et al . Assessment of Substance Abuse Behaviors in Adolescents': Integration of Self-Control into Extended Parallel Process Model. *JSSU*. 2005; 13 (1) :21-31[in Persian]
- Taremian, F, Boualhari J, Peyrovi H, Ghazi Tabatabaiea M. The Prevalence of Drug abuse among university students in Tehran. *Iranian Journal of psychiatry and clinical psychology*, 2008; V13, (4): 335-342[in Persian]
- Shams Alizadeh N, Moghadam M, Mohsenpour B , Rostami Gooran N, Prevalence of substance abuse in medical students of Kurdistan University. 2008; 2(13): 18-26
- Mardani H, Sheikhi A, Kavosian J. The Prevalence of Substance Use among Bandar Abbas Azad Islamic University Students. 2012 ; 6 (23):65-82
- Moltafet G , Papi H , Rad H. K , Toyari E. "Comparison of resiliency, identity styles, life quality and emotional intelligence of addicts, non-addicts and improved people. *WALIA journal*. 2015; 31(3): 223-228
- Hojjat S. K , Golmakani E , Bayazi M. H , Mortazavi R , Khalili M. N , Akaberi A. Personality Traits and Identity Styles in Methamphetamine-Dependent Women: A Comparative Study. *Global Journal of Health Science*. 2015; 8(1), 14.
- HosseiniAlmadani S. A , et al. "Predicting Membership in Addict & Non-Addict Groups According to Spirituality, Personality Traits, Identity Styles, and Resiliency." *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences* 2013;12(1): 57-70
- Nouri R, Ghorbani T. The relations of identity styles, resiliency, and high risk behaviors :substance use. The fifth Seminar of college student's mental health: Iran Tehran. 2010; [Persian]
- White JM, Wampler RS, Winn KI. The identity style inventory: A revision with a sixth-grade reading level (ISI-6G). *J Adolescent Res* 1998; 13:223-245
- White, JM, Montgomery MJ, Wampler RS, Fischer JL. Recovery from alcohol or drug abuse: The relationship between identity styles and recovery behaviors. *Identity* 2003; 3: 325-45
- Dehkordian. P, Delavar. A, jail. HR, Construction and Standardization of Identify people at risk of addiction inventory, *Educational measurement* .2010; 6:89-110 [in Persian]